Magyar Kereskedelmi és Iparkamara
Közgazdasági Igazgatóság

Gazdasági Tájékoztató
2019./III.

– Viharfelhők a prosperitás közepén –

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) legfrissebb gyorstájékoztatóiból származó adatok alapján megállapítható, hogy **a bruttó hazai termék** (GDP) volumene Magyarországon **2019 II. negyedévében 4,9%-kal meghaladta az előző év azonos időszakit.** Ehhez a szolgáltatások 2,2%-kal, az építőipar 1,2%-kal, az ipar 0,9%-kal járult hozzá. A szolgáltatásokon belül a kereskedelem, szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás hozzájárulása volt a legjelentősebb (0,7%). Az előző negyedévhez képest a gazdaság teljesítménye 1,1%-kal nőtt. **Mindezen adatok igazolják, hogy a magyar gazdaság nem veszített a lendületéből.** A GDP mértéke azért is kedvező, mert mindez **csökkenő államadósság** mellett realizálódott a magyar gazdaságban.

A **beruházások volumene** 2019. II. negyedévében tovább folytatódott és a 2018. azonos időszaki magas bázishoz képest **19%**-os növekedést mutat. **Nemzetgazdasági** szinten minden területen emelkedett a beruházási aktivitás. A **meghatározó nemzetgazdasági ágak közül** kimagaslóan nőttek a **feldolgozóiparban megvalósult** fejlesztések (30%). Ezt követi a **szállítás és raktározás** 20%-os, az **ingatlanügyek** 16%-os, a **kereskedelem, gépjárműjavítás** 6%-os növekedése. **Az alacsonyabb súlyú nemzetgazdasági ágban** a beruházások volumene a nemzetgazdasági átlag felett nőtt, ezek közül a **szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás** területén a hotelépítések és a szállodafelújítások ismét szerepet játszottak a beruházások kiugró teljesítménynövekedésében. A beruházások teljes volumenének bővülése **érdemben járult hozzá a kimagasló gazdasági növekedéshez.** Ezen adatok egyértelműen jelzik a hazai **vállalkozások dinamikus beruházási kedvét**. Vélhetően a kedvező beruházási folyamatok a jövőben is fennmaradnak, tekintve, hogy a sok esetben tapasztalható munkaerőhiány, valamint a bérköltségek várható további emelkedése technológiai és digitalizációs beruházásokra ösztönözhetik a cégeket.

2019. júliusában az ipari **termelés** – az előző év azonos időszakához viszonyítva **– 12,0%-kal emelkedett, és régiós szinten minden régióban növekedett. Legnagyobb mértékben (21%)** Nyugat-Dunántúlon emelkedett ez a volumen, a többi régióban **3,1%-16,6% közötti a növekedés.** Az **ipari export volumene 12,7%-kal meghaladta az egy évvel korábbit**. A **feldolgozóipari** exportértékesítés 37%-át képviselő **járműgyártás kivitele 31%,** a 14%-os súlyú **számítógép, elektronikai, optikai termék gyártásáé 4,7%-kal** emelkedett.

A 2019. május-júliusi időszakban **4,518 millió volt a foglalkoztatottak száma,** amely érték 34 ezer fős bővülést jelent az egy évvel korábbi adatokhoz képest. A 15–64 évesek foglalkoztatási rátája **70,1%-ra emelkedett**. A változáshoz **az elsődleges munkaerőpiac 73 ezer fős növekedéssel**, a **közfoglalkoztatottak száma 49 ezer fős csökkenéssel járult hozzá**. A 15-64 évesek foglalkoztatási rátája átlépte a 70%-ot, és ezzel hazánk az európai uniós átlag fölé került a foglalkoztatásban. A gazdaságpolitikai intézkedéseknek hatására – lásd gazdaságvédelmi akcióterv – a következő hónapokban a foglalkoztatottak száma várhatóan tovább bővül. Mind ezzel párhuzamosan a fenti időszakban **3,4 %-ra csökkent a munkanélküliségi ráta** (158 ezer fő).

A beruházások és a reálkeresetek folyamatos emelkedése, illetve a növekvő foglalkoztatotti létszám természetesen **a fogyasztásra is pozitív hatást gyakorolt**. **Hatvankilencedik hónapja töretlenül növekszik a kereskedelmi forgalom volumene**, ami egyedülálló a térségben. 2019. január–júliusban az előző év azonos időszakához képest **a kiskereskedelmi üzletek forgalmának volumene 5,8%-kal emelkedett.** Az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelemben **3,1**, a nem élelmiszer-kiskereskedelemben **8,6**%-kal nőtt az értékesítés volumene.

A **fogyasztói árak** 2019. augusztusában átlagosan 3,1%-kal magasabbak voltak az egy évvel korábbinál, és 2019. első nyolc hónapjában átlagosan 3,4%-kal emelkedtek. Az **élelmiszerek** átlagosan 5,2%-kal, a **szeszes italok és a dohányáruk** ára átlagosan 8,5%-kal, a **szolgáltatások** díjai átlagosan 3,0%-kal, illetve a járműüzemanyagok 6,9%-kal drágultak.

A **külkereskedelmi termékforgalom** az **export és az import euróban** számított értéke **2019. júliusában** az előző év azonos időszakához képest egyaránt **7,6%-kal nőtt**. 2019. júliusában a kivitel 80%-át, a behozatal 74%-át az EU tagállamaival bonyolítottuk le.

(Forrás: KSH)

A magyar gazdaság teljesítményére vonatkozó várakozások

- A magyar gazdasági prosperitásra a közeljövőben számos **külső környezeti elem gyakorolhat hatást**. Ezek közül a legfontosabbak közé az alábbiak tartoznak: Brexit, a világgazdaság bővülésének lassulása, az új Európai Parlament és az Európai Bizottság felállása, az új uniós költségvetési ciklus, az amerikai elnökválasztás, a kereskedelmi háború, az euróövezetben tapasztalt gazdasági gyengélkedések, az olajpiaci helyzet, a lassuló német ipari növekedés vagy éppen a német autóipar kedvezőtlen helyzete. A gazdasági kockázatok, valamint a világgazdasági politikai folyamatok Magyarország **kitettségével vannak szoros relációban.**
- A hazai GDP növekedése messze felülmúlta a román, a cseh és a szlovák, valamint az euróövezeti növekedést is, ami expanzív felzárkózásra utal. Ahhoz, hogy Magyarország a következő években is 2%-kal gyorsabban növekedjen, mint a nyugat-európai országok, a **termelékenység és hatékonyság további javulására,** a **versenyképesség erősítésére** van szükség. Ennek egyik lehetséges módja a digitális környezet adta új lehetőségek, előnyök kihasználása, amely magába foglalja a vállalkozások digitális szemléletének erősítését és a hatékonyságnövelő technológiai lehetőségeknek a vállalkozásba történő ésszerű integrálását. Újszerű megoldási lehetőséget hordoz a várható **5G-rendszer kiépítése**, illetve a **valós idejű (azonnali) fizetési rendszer bevezetése** is.
- A napjainkban, több ágazatban is tapasztalható **szakemberhiány** és a **technológiai fejlődéssel létrejövő új és átalakuló munkakörök** szükségessé teszik a **felnőtt- és szakképzésnek a piaci igényekhez való újrahangolását.** Kedvező jelenségnek tekinthető, hogy idén nagyobb volt az érdeklődés a **reáltudományok** és a manuális szakmák iránt, azonban még tendenciáról korai beszélni. Ugyanakkor ez azt is jelentheti, hogy a gazdaság igényei és a diákok törekvései találkoznak.
- Az elmúlt hetekben a **forint az euróval szemben történelmi mélypontra esett vissza**, és az jelenleg 330-as szint felett mozog. Tekintettel arra, hogy Magyarország valamennyi makrogazdasági mutatója kiváló értékeket mutat, vélhetően erősödni fog a forint a közeljövőben.
- A belső fogyasztás az elmúlt időszakban meghatározó szerepet játszott a gazdasági stabilitásban, és növekedésben. A feszes munkaerőpiac, a bérkiáramlás bővülése, a fogyasztói bizalom, valamint a gazdaságpolitikai intézkedések hatására a fogyasztás jelenlegi magas szintje vélhetően az év hátralévő részében is fennáll.

Egy közelgő gazdasági válság hatása a magyar gazdaságra: Jelek, megoldások, következmények

Interjú Prof. Dr. Lentner Csabával
a Nemzeti Közszolgálati Egyetem közgazdász professzorával

Amennyiben elemezni kívánjuk Magyarország teljesítményét, kijelenthetjük, hogy a magyar gazdaság „ütésálló": a megcélzott gazdasági eredményeket sorozatosan elérjük, a vállalkozásokat övező közgazdasági környezet kiszámítható, a növekedési modell prosperál – fogalmazott Lentner Csaba, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem közgazdász professzora. Magyarország jól teljesített az eltelt nyolc évben. A túlzott deficit eljárásból való kikerülés után a magyar GDP átlagosan 3,5 %-kal nőtt, megelőzve a V3 ország csoportot, a skandináv államokat, Ausztriát, Németországot és a mediterrán térséget. A magyar átlagbér 50 százalékkal nőtt, amely ugyancsak a legjobb az Európai Unióban. És Magyarországon javult a költségvetés egyenlege a legjelentőbb mértékben, mintegy 7 százalékponttal. **Válságkezelésből tehát Magyarország jelesre teljesített**, sőt az államadósság ráta is mérséklődött 15 százalékkal, így a világgazdaságban kibontakozó válságfolyamatok küszöbén erős fundamentumokkal rendelkezünk. Mindezekből az következik, hogy az a fajta gazdasági dinamizmus és költségvetési egyensúly, amelyek az elmúlt évben kialakultak az továbbra is fönntartható, sőt a költségvetési egyensúly még fokozható is, tehát tovább javítható. Fontosak is ezek, tekintve, hogy Magyarország egy kis, nyitott gazdaság, így a nemzetközi – kedvező és kedvezőtlen – folyamatok különösképpen hatással vannak a gazdaságunkra. Egyre többet hallhatunk arról, hogy közeleg egy újabb visszaesési hullám. Azt kell látni, hogy a válság pedig a piacgazdaság velejárója. Konjunktúra és dekonjunktúra időszakok váltják egymást, és hát a 2010-es években a mediterrán térséget leszámítva **sikeresek voltak a válságkezelő intézkedések**, de az európai térségben a német gazdaság lassulása, a francia és olasz költségvetési pozíciók gyengülése, illetve az amerikai-kínai kereskedelmi háború eszkalálódása a jelenben már a válság egyértelmű jele. Annak természete pedig immár nem hitelválság, nem is túltermelési válság, mint az 1929-33-as volt, hanem bizalmi válság, amely a piaci szereplőket visszafogja a nemzetközi tranzakcióktól.

A 2007-2008-as válság egy egészségtelen túlhitelezési folyamat következménye volt, amikor a szabályozás és állami ellenőrzés nélkül maradó bankok hitelképtelen ügyfelek hitelezésével próbáltak extraprofitot elérni. Kétségtelen, hogy a bankok óvatosabbak lettek, a szabályozó hatóságok pedig már jobban odafigyelnek. Térségünket a német ipari kapacitások visszaesése, illetve a német felvevőpiac zsugorodása, míg francia és olasz oldalról a krónikusan növekvő államháztartási deficit terheli. A német vállalatok még mindig drágán termelnek, az olasz és a francia költségvetés pedig egyre instabilabb. A Görögországról nem is beszélve, ahol az államcsőd még mindig aktuális.

A válság jobbára a gyenge, önálló gazdasági alapokkal nem rendelkező, a külső piacoknak, különösen a hitelezőknek kitett piacokat sújtja. Magyarország esetében a devizakitettség a lakosság és a vállalatok oldalán lényegében megszűnt, a Magyar Nemzeti Bank Növekedési Hitelprogramja következtében, míg az államháztartás devizakitettsége a töredékére esett. Tehát az árfolyamok elszabadulása, a forint további gyengülése bennünket olyan mértékben nem sújt, mint 2008 őszén. Sőt, a gyengélkedő forint, még kedvez is az exportteljesítményeknek, hiszen több az átszámított forint árbevétel, míg a devizahitel törlesztéseinek jelentősen csökkentek.

A sikeres fiskális és monetáris politikai fordulat egy extenzív, jól összehangolt válságkezelésként definiálható. Az elmúlt időszak eredményei világra szólóak. Ám a figyelmünket most már az **intenzív növekedési pálya alakítására kell fordítani, vagyis a vállalati versenyképesség javítására.** A magyar termelékenységi ráta az OECD átlag 60 százaléka, az Egyesült Államok szintjének mindössze 50 százaléka. Ezt a hátrányt kell, hogy leküzdjük az évtizedek során, amihez a segítő fiskális és monetáris eszközök nélkülözhetetlenek.

Meg kell jegyezni ugyanakkor, hogy **a magyar KKV szektor mérethatékonysága jelentős problémákat mutat**. Így **bizonyos fúziók e szektorban elkerülhetetlenek**, hiszen a jövőben azok a hazai vállalkozások lehetnek sikeresek, **amelyek a kutatási ráfordításaikat, a digitalizációs szintjüket képesek lesznek növelni**. Mintegy évi 7 százalékos termelékenység növekedést kell elérjenek, ahhoz, hogy a piacokon legalább a versenyképességüket fenn tudják tartani. Ez pedig **bizonyos vállalati méret alatt elképzelhetetlen**. A **profitabilitás, a tőkeakkumuláció, a méretgazdaságosság, a termelékenység növekedés, az exportpiaci aktivitás** lesznek azok az új kihívások, amelyeknek a hazai KKV szektor meg kell, hogy feleljen.

Ebben a fejlődésben és fejlesztésben meghatározó szerepet jelenthetnek a folyamatban lévő mentorprogramok is, hiszen a vállalatok tudatosságának, tudatos gazdálkodásának, pénzügyi kultúrájának javítása jelentheti azok versenyképességük fejlesztésének egyik biztos bázisát. Példaértékű, ahogy a Magyar Kereskedelmi és Iparkamata, a Magyar Nemzeti Bank és a Pénzügyminisztérium az elmúlt években a vállalkozói szektor oldalára állt. Az adókedvezmények kidolgozása, a növekedési hitelprogram, az alacsony kamatkörnyezet és Kamara érdekérvényesítő képessége meghozta a gyümölcsét. Magyarország egy sikeres gazdaság lett, amiben a változásokat kedvezően fogadó, sőt együttműködő vállalkozásoknak és kereskedelmi bankoknak meghatározó szerepe van. A jövőben pedig a vállalatok, a felsőoktatás és az állam együttműködésére még nagyobb szükség lesz. Azt gondolom, hogy e három alkotó elem együtt kell, hogy érvényesüljön. A jó arányok megtalálása pedig a kormány, az érdekképviseletek és a Nemzeti Bank vezetőinek felelőssége. Bíztató jel a jövőre nézve, hogy az elmúlt kilenc évben ezen a téren is sikeresek voltunk.

Az interjút készítette:

Szük Krisztina
közgazdasági igazgató
Tóth Róbert
elemző közgazdász

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara
Közgazdasági Igazgatóság